

Hverdagsliv, arbeid og utdanning

SOSIONOM

MAGNI STANDAL HÅNES

Tema

- ▶ Spesielle rettigheter ved CFS/ME?
- ▶ Hverdagsliv
- ▶ Arbeid
- ▶ Inntektssikring

Særskilte rettigheter?

- ▶ Diagnosen i seg selv utløser ikke automatiske rettigheter eller tilbud gjennom NAV eller kommune
- ▶ Funksjon og behov er avgjørende
- ▶ Nasjonal veileder (Helsedirektoratet) →
 - Pasienter med CFS/ME: Utredning, diagnostikk, behandling, rehabilitering, pleie og omsorg

Hverdagsliv

- ▶ Tiltak for å mestre en endret livssituasjon
- ▶ Kommunale tilbud og tjenester

Parkeringstillatelse

- ▶ Særlige vanskeligheter med å bevege seg over noe lengde
- ▶ Behov på ett eller flere konkrete sted(er)
 - ▶ Hjem, arbeid, helsevesen, kjøpesenter,
- ▶ Søknad til kommunen
 - ▶ Legeerklæring og passfoto

TT-kort

- ▶ «Drosjelappen»
- ▶ Nedsatt funksjonsevne eller sykdom som gjør at du ikke kan bruke ordinær kollektivtransport eller eget kjøretøy
- ▶ Fritidsreiser

- ▶ Søknad til kommunen
 - ▶ Legeerklæring

Ledsagerbevis

- ▶ Behov for følge eller assistanse for å gå på kultur- og fritidsarrangementer
- ▶ Ledsager uten ekstra kostnad
- ▶ Rabatt for offentlig transport.

- ▶ Knyttet til *deg*, og du bestemmer selv hvem som skal være ledsager fra gang til gang.

- ▶ Søknad til kommunen; portrettbilde og dokumentasjon på behov

Støttekontakt

- ▶ Ved behov for sosialt samvær eller støtte for å delta på aktiviteter
- ▶ Støttekontaktens viktigste oppgave er å hjelpe en annen person til å ha en aktiv og meningsfylt fritid. Støttekontakten kan for eksempel komme på besøk hjemme, bli med på kafé, kino, idrettstilstelninger eller andre sosiale aktiviteter.
- ▶ Søknad til kommunen

Kommunale tjenester

- ▶ Hjemmesykepleie
 - ▶ Hjemmehjelp/praktisk bistand
 - ▶ Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)
 - ▶ Rehabilitering
 - ▶ Frisklivssentral
 - ▶ Trygghetsalarm
 - ▶ Koordinator
 - ▶ Ansvarsgruppe
 - ▶ Individuell plan (IP)
 - ▶ Ergoterapi
 - ▶ Fysioterapi
 - ▶ Matombringing
 - ▶ Psykisk helsetjeneste
 - ▶ Omsorgstønad
 - ▶ Tilrettelagt bolig
- Kontor for koordinering og tildeling/Forvaltningsenhet

BPA

- ▶ Formålet med BPA er å gi personer med stort hjelpebehov større frihet til å styre tjenestene og hverdagen selv
- ▶ Tar utgangspunkt i dine ressurser
- ▶ Kriterier for tildeling

- ▶ Søknad til kommunen
- ▶ Egenbetaling avhengig av inntekt (dersom hjelp i hjemmet)

Hjelpestønad og omsorgstønad

- ▶ Hjelpestønad (NAV)
- ▶ Behov for langvarig, privat pleie og tilsyn på grunn av en varig skade, sykdom eller funksjonsnedsettelse
- ▶ 2-2,5 timer pr. uke
- ▶ Kr 1346,- pr. mnd. (skattefritt)
- ▶ Omsorgstønad (kommunen)
- ▶ Særlig tyngende omsorgsarbeid i hjemmet
- ▶ Godtgjørelse for noen av timene du bruker på pleie- og omsorgsarbeid i hjemmet
- ▶ Både omsorgsyter og den som mottar omsorgen kan søke

Utdanning

- ▶ Tre ulike opptak hvis man har en funksjonsnedsettelse:
 - ▶ Særskilt vurdering: helsa har påvirket karakterene
 - ▶ Dispensasjon: hvis mangler generell studiekompetanse (opp til 24 år)
 - ▶ Tidlig opptak: ved behov for tidlig svar
- ▶ Råd og veiledning fra studierådgiver
- ▶ Tilrettelagt studieløp, utvidet studieforløp, tilrettelegging på eksamen
- ▶ Lånekassen:
 - ▶ Sykestipend
 - ▶ Tilleggsstipend
 - ▶ Støtte til forsinkelse

Arbeidsmiljø

- ▶ Arbeidsgiver har hovedansvaret for arbeidsmiljøet, arbeidstaker skal medvirke
- ▶ Tilpasninger med utgangspunkt i arbeidstakerens forutsetning og livssituasjon
- ▶ Krav til arbeidsmiljøet
 - ▶ Tilrettelegging, medvirkning og utvikling
 - ▶ Psykososialt
 - ▶ Fysisk

Inkluderende arbeidsliv

- ▶ Arbeidsmiljø og sykefravær
- ▶ Sykefravær er ingen privatsak
 - ▶ Både arbeidsgiver og arbeidstaker har klare plikter
 - ▶ Tidlig kontakt, oppfølging
 - ▶ Snakk om det som er mulig
 - ▶ Hva trengs? Forebygge fravær
- ▶ Organisatoriske tiltak
 - ▶ Endre arbeidsfordeling, alternative oppgaver, justere tempo og arbeidstid
- ▶ Fysiske tiltak:
 - ▶ Hjelpemidler, tilpasse arbeidsplassen, ergonomi

Inkluderende arbeidsliv

- ▶ NAV Arbeidslivssenter
 - ▶ Ressurs- og kompetansesenter
 - ▶ www.idebanken.org
- ▶ Bedriftshelsetjeneste (evt. NAV Hjelpemiddelsentral)
 - ▶ Råd, veiledning og opplæring om funksjonelle løsninger på arbeidsplassen
- ▶ Utvidet antall egenmeldingsdager
 - ▶ De som allerede har denne ordningen, bør fortsette med det
 - ▶ De som ikke har denne, rådes til å vurdere å innføre det
 - ▶ Opptil 8 kalenderdager per sykefraværstilfelle, med et samlet øvre tak på 24 dager i løpet av 12 måneder

Sykmelding og sykepengenger

- ▶ Gradert sykmelding? Vurderes i samråd med lege
- ▶ Sykmeldingen kan være sammenhengende (maks 52 uker) eller delt i flere perioder de siste 3 årene
- ▶ Ny rett til sykepengenger vil først oppstå etter at arbeidstaker har vært sammenhengende frisk/arbeidsfør i 26 uker
- ▶ Maks inntektsgrunnlag for sykepengenger fra NAV:
 - ▶ 6 G (kr. 744 168,- per 1. mai 2024)
- ▶ Oppfølging underveis i forløpet

Risiko for særlig stort sykefravær

- ▶ Arbeidstaker som er kronisk / langvarig syk
- ▶ Må dokumentere et «særlig stort sykefravær»:
 - ▶ Samlet sykefravær på omkring 35 dager per år.
 - ▶ Hyppige fravær i en begrenset periode
- ▶ Søker om at NAV betaler sykepengene i arbeidsgiverperioden (de første 16 kalenderdagene)
- ▶ Evt. innvilgelse gjelder for en bestemt periode (må søke på nytt når vedtaket utløper)
- ▶ Etter innvilgelse, gjelder vedtaket uavhengig av diagnose

Sykemelding på enkeltstående behandlingsdager

- ▶ Når en person er under behandling, og selve behandlingen er årsak til at man ikke kan jobbe den dagen
- ▶ 100 % sykmelding på aktuell behandlingsdag
- ▶ Gjelder ved maks én behandlingsdag per uke
- ▶ Redusert forbruk av sykepengedager
 - ▶ Eks. 10 dager istedenfor 10 uker
- ▶ Egenmelding ved egen sykdom kan ikke brukes dagen før/etter enkeltstående behandlingsdag

Arbeidsavklaringspenger (AAP)

- ▶ Skal sikre inntekt i perioder du, på grunn av sykdom eller skade, har behov for hjelp fra NAV
- ▶ Målet er at mulighetene dine for å beholde eller komme i arbeid skal avklares
- ▶ Redusert arbeidsevne med minst 50% til ethvert yrke
- ▶ Skattepliktig, pensjonsgivende inntekt

AAP

- ▶ Inntil 3 år (hovedregel)
- ▶ Digital aktivitetsplan i samarbeid med NAV
- ▶ Utgjør 66% av inntektsgrunnlaget
 - ▶ Pluss eventuelt barnetillegg
- ▶ Kan jobbe inntil 60% og få resterende 40% som AAP
- ▶ Meldekort hver 14. dag

- ▶ NAV kan redusere utbetaling dersom avtalte aktiviteter ikke følges

Andre ordninger ved langvarig sykmelding/sykdom

- ▶ Tjenestepensjon/fripolise
 - ▶ Uførepensjon
 - ▶ Kompenserer for deler av inntektsreduksjon
 - ▶ Kommer i tillegg til NAV-ytelse
- ▶ Forsikringer
 - ▶ Private (uføreforsikringer, helseforsikring etc.)
 - ▶ Kollektive forsikringsavtaler (gjennom jobb)

Uføretrygd

- ▶ Inntektsevnen må være varig nedsatt med minst 50% til ethvert yrke
- ▶ Hovedårsak må være sykdom og/eller skade
- ▶ Hensiktsmessig behandling og arbeidsrettede tiltak må være gjennomført

- ▶ Kan kombinere arbeid og uføretrygd
- ▶ Skattepliktig og pensjonsgivende inntekt

Privatøkonomi

- ▶ Redusert inntekt?
 - ▶ Økonomisk råd og veiledning fra NAV
 - ▶ Gjeldsrådgiver og egen telefontjeneste
 - ▶ Økonomisk sosialhjelp
 - ▶ Bostøtte (Husbanken)

- ▶ Forvaltning av økonomien
 - ▶ Legalfullmakt
 - ▶ Fremtidsfullmakt
 - ▶ Vergemål

Pårørende

- ▶ www.parorendesenteret.no
 - ▶ www.ungeparorende.no
 - ▶ www.barnsbeste.no
 - ▶ Pårørendestøtte i kommunen?
-
- ▶ ME-foreningen